

Arapçada oğulların Sırrı

Ünite 7: Kurallı Dişil ve Kırık oğul Yapıları (جمع المؤنث السالم وجمع التکسير)

Bu Derste Neler Öğreneceğiz?

Giriş: Çoğul Kavramına Genel Bakış

1. Dünya: Kurallı Dişil Çoğul (جمع المؤنث السالم)

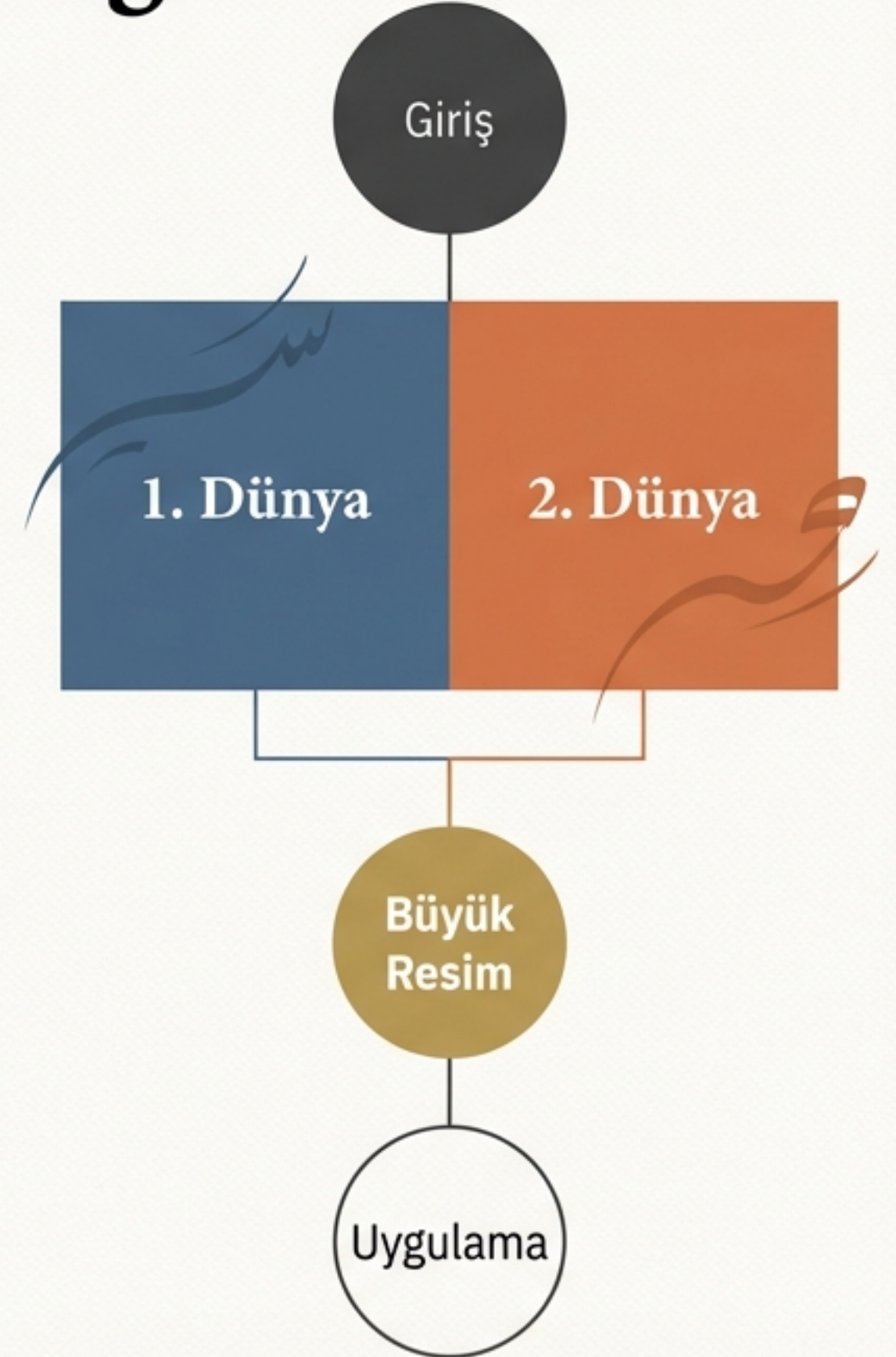
- Tanımı ve Oluşturulması
- Cümledeki Durumları ve İ'rabı

2. Dünya: Kırık Çoğul (جمع التكسير)

- Tanımı ve Mantığı
- Cümledeki Durumları ve İ'rabı

Büyük Resim: İki Çoğul Türünün Karşılaştırılması

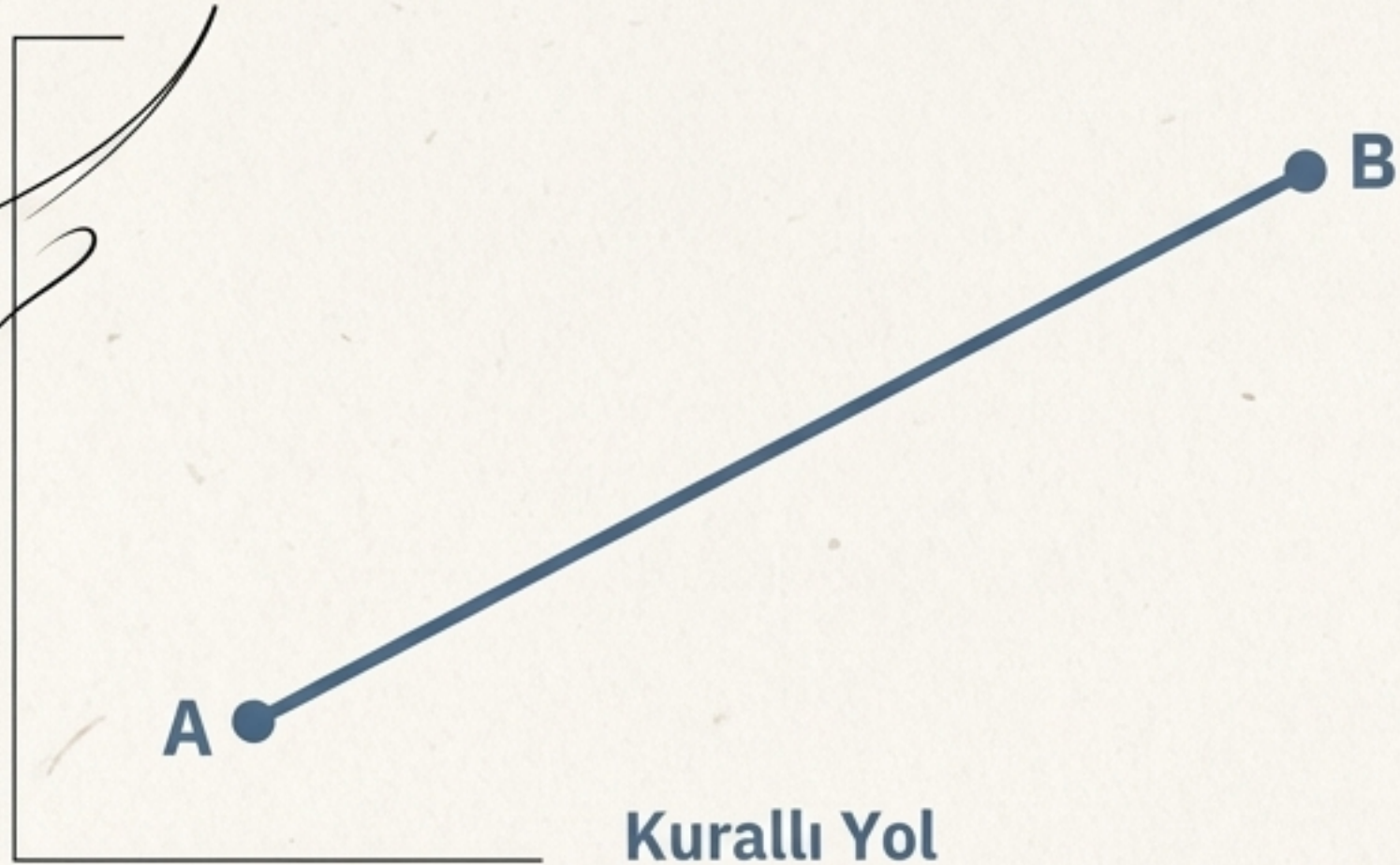
Uygulama ve Özet

Tekilden Çoğula Yolculuk

Arapçada isimler, cümledeki görevlerine göre farklı hallere (i'rab) girer. Bu durum, çoğul yapılar için de geçerlidir. Bu derste, i'rab kuralları birbirinden tamamen farklı olan iki temel çoğul türünü inceleyeceğiz:

- **Kurallı ve öngörülebilir olanlar.**
- **Kuralsız ve ezber gerektirenler.**

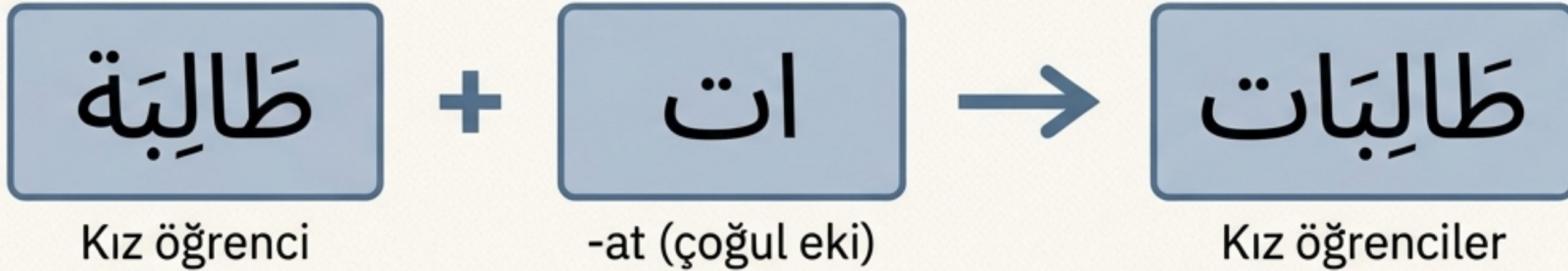
1. Dünya: Kurallı Dişil Çoğul (جمع المؤنث السالم)

Adım 1: Tanım ve Formül

Tanım:

Müfred (tekil) dişil bir kelimenin yapısı bozulmadan sonuna **ات** (elif-te) eki getirilerek oluşturulan çoğul türüdür. "Sâlim" (sağlam, kurallı) denmesinin sebebi, kelime kökünün bozulmamasıdır.

Formül:

Kurallı Dişil Çoğulun İ'rabı

Adım 2: Cümledeki Halleri

Merfû (Yalın Hâl): Son harfin harekesi Damme (ötre) olur.

Örnek: اسْتَقْبَلَتْ الْمَعْلِمَاتُ الضُّيُوفَ (Kadın öğretmenler misafirleri karşıladı.)

Mansûb (Belirtme Hâli): Son harfin harekesi Kesra (esre) olur.

***(Dikkat! Asla Fetha almaz!)* **

Örnek: وَدَّعَ الْمَدِيرُ الْمَعْلِمَاتِ (Müdür, kadın öğretmenlere veda etti.)

3. Mecrûr (Tamlayan/Harf-i Cerli Hâl): Son harfin harekesi Kesra (esre) olur.

Örnek: لَعَبْتُ فَاطِمَةُ مَعَ الْمَعْلِمَاتِ (Fatıma, kadın öğretmenlerle oynadı.)

2. Dünya: Kırık Çoğul (جمع التكمسير)

Adım 1: Tanım ve Mantık

Tanım: Müfred (tekil) kelimenin iç yapısı 'kırılarak', yani harf eklenerek, çıkarılarak veya harekeler değiştirilerek oluşturulan kuralsız çoğul türüdür. Belirli bir formülü yoktur, ezberlenerek öğrenilir.

كِتَابٍ → كُتُبٌ

- طَالِبٍ (Erkek öğrenci) → طُلَّابٍ (Erkek öğrenciler)
- كِتَابٍ (Kitap) → كُتُبٌ (Kitaplar)
- رَجُلٌ (Adam) → رِجَالٌ (Adamlar)

Kırık Çoğulun İ'rabı

Adım 2: Cümledeki Halleri

Kırık çoğulun i'rabı, tıpkı **müfred (tekil) bir kelime gibidir.**

Merfû (Yalın Hâl): Son harfin harekesi **Damme** (ötre) olur.

Örnek: **جَاءَ الطُّلَّابُ** (Öğrenciler geldi.)

Mansûb (Belirtme Hâli): Son harfin harekesi **Fetha** (üstün) olur.

Örnek: **وَدَّعَ الْوَالِدُ الطُّالِبَ** (Baba, öğrencilere veda etti.)

Mecrûr (Tamlayan/Harf-i Cerli Hâl): Son harfin harekesi **Kesra** (esre) olur.

Örnek: **لَعَبَ سَلِيمٌ مَعَ الطُّالِبِ** (Selim, öğrencilerle oynadı.)

İki Dünya Arasındaki En Önemli Fark

İ'rab Durumu	Kurallı Dişil Çoğul (جمع المؤنث السالم)	Kırık Çoğul (جمع التکسير)
Merfû	Damme (سَاتُ)	Damme (سُدْ)
Mansûb	Kesra (سَاتِ)	Fetha (سِ)
Mecrûr	Kesra (سَاتِ)	Kesra (سِ)

Bilgimizi Test Edelim: Cümleleri Analiz Edelim

Aşağıdaki cümlelerde renkli olarak belirtilmiş çoğul kelimelerin türünü (Kurallı Dişil / Kırık) ve i'rab durumunu (Merfû / Mansûb / Mecerûr) belirtiniz.

1. قَرَأْتُ **الْمَجَلَاتِ** فِي الْأُسْبُوعِ الْمَاضِي.
2. حَضَرَتِ **الطَّالِبَاتُ** إِلَى الدَّرْسِ الْأَوَّلِ.
3. قَرَأْتُ **الْكَتُبَ** فِي الشَّهْرِ الْمَاضِي.
4. حَضَرَتِ **الْبَنَاتُ** إِلَى الدَّرْسِ الْأَوَّلِ.

Analiz Sonuçları ve Açıklamalar

1. **الْمَجَلَاتِ**: Kurallı Dişil Çoğul. **Mansûb** durumdadır (çünkü cümlenin nesnesidir / mef'ûlün bih), bu yüzden harekesi **Kesra**'dır.
2. **الطَّالِبَاتُ**: Kurallı Dişil Çoğul. **Merfû** durumdadır (çünkü cümlenin öznesidir / fâil), bu yüzden harekesi **Damme**'dir.
3. **الْكُتُبِ**: Kırık Çoğul. **Mansûb** durumdadır (çünkü cümlenin nesnesidir / mef'ûlün bih), bu yüzden harekesi **Fetha**'dır.
4. **الْبَنَاتُ**: Kırık Çoğul (بِنْتُ kelimesinin kuralsız çoğuludur). **Merfû** durumdadır (çünkü cümlenin öznesidir / fâil), bu yüzden harekesi **Damme**'dir.

Bilgimizi Test Edelim: Boşlukları Dolduralım

Parantez içindeki doğru seçeneği, cümlenin anlamına ve i'rab kurallarına göre belirleyerek boşluğu doldurunuz.

1. فَحَصَ الْمُعَلِّمُ (الْأَسْئَلَةَ / الْأَسْئَلَةَ)
2. شَاهَدْتُ (الطُّبِيبَاتُ / الطُّبِيبَاتِ)

Doğru Seçimler ve Nedenleri

1. فَحَصَ الْمُعَلِّمُ الْأَسْئَلَةَ .

- **Açıklama:** 'Sorular' (الْأَسْئَلَةَ) kelimesi, cümlenin nesnesi (mef'ûlün bih) olduğu için **mansûb** durumdadır. Bu kelime **Kırık Çoğul** olduğu için mansûb hali **Fetha** ile olur.

2. شَاهَدْتُ الطَّبِيبَاتِ

- **Açıklama:** 'Kadın doktorlar' (الطَّبِيبَاتِ) kelimesi, cümlenin nesnesi (mef'ûlün bih) olduğu için **mansûb** durumdadır. Bu kelime **Kurallı Dişil Çoğul** olduğu için **mansûb hali Kesra** ile olur.

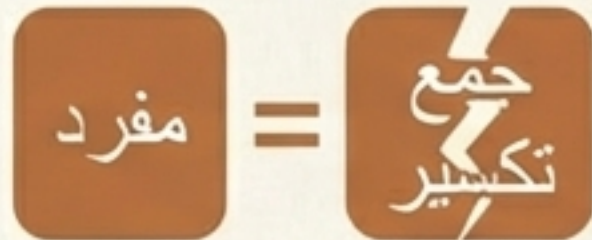
Aklınızda Bulunsun: Pratik İpuçları

İpucu 1: Bir kelimenin çoğulunun kurallı mı kırık mı olduğunu bilmenin en kesin yolu kelime ezberi yapmak ve sık sık sözlüğe başvurmaktır.

İpucu 2: Kurallı Dişil Çoğul (-ات) gördüğünüzde, aklınıza ilk gelmesi gereken şudur: **Mansûb (nesne)** durumunda bile sonu **ASLA Fetha (üstün) OLMAZ.**

İpucu 3: **Kırık Çoğulun i'rabı** sizi korkutmasın. Kuralları, tekil bir kelimenin kurallarıyla %100 aynıdır. Bu sizin için bir kolaylık!

Ünite 7'nin Özeti

Kurallı Dişil Çoğul (جمع المؤنث السالم)

- **Oluşturma:** Kelime sonuna -اتٌ eklenir.
- **İ'rabı:**
 - Merfû: **Damme** (-اتٌ)
 - Mansûb & Mecerûr: **Kesra** (-اتِ)

Kırık Çoğul (جمع التکسير)

- **Oluşturma:** Kuralsızdır, ezberlenir.
- **İ'rabı** (Tekil kelime gibi):
 - Merfû: **Damme**
 - Mansûb: **Fetha**
 - Mecerûr: **Kesra**

Bir Sonraki Adım

Bu ünite de Arapçadaki iki temel çoğul yapısının i'rabını karşılaştırmalı olarak inceledik. Kurallı Dişil Çoğul'un mansub durumundaki özel harekesi ve Kırık Çoğul'un tekil kelime gibi davranması artık sizin için net.

Hazır olduğunuzda, bir sonraki maceramız **Ünite 8: İzafet ve İ'rabı (الإضافة وإعرابها)** olacak.

